

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/358/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1415207875
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2018:1415207875.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členov senátu Mgr. Adely Unčovskej a JUDr. Mariany Harvancovej, v právnej veci žalobcov: 1/ I. I., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, XXX XX H., 2/ I. I., nar. XX.X.XXXX, bytom Na H. X, XXX XX H., obaja zastúpení: Advokátska kancelária Roštár - Slovák, s. r. o., IČO: 36 858 731, so sídlom Révová 7, 811 02 Bratislava proti žalovaným: 1/ H. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XX, XXX XX H., zastúpenej: Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., IČO: 36 856 592, so sídlom Šumavská 3, 821 08 Bratislava - mestská časť Ružinov, 2/ S. I., nar. 2X.X.XXXX, H. S. C. Y., C. Y. XX, XXX XX H., o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, na odvolanie žalobcov 1/,2/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 5.9.2017, č. k. 8C/347/2015-93, jednomyselne takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa p o t v r d z u j e.

Žalovaným 1/,2/ sa proti žalobcom 1/,2/ p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol (výrok I.), priznal žalovanej 1/ voči žalobcom 1/,2/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II.) a deklaroval, že žalovaný 2/ nemá nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil ustanovením § 140, § 40a, § 100 ods. 1, § 100 ods. 2, § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej „Občiansky zákonník“) a vecne tým, že v prejednávanej veci mal za preukázané, že dňa 31.5.2012 uzatvorili žalovaní darovaciu zmluvu, ktorou žalovaný 2/ previedol svoj spoluvlastnícky podiel (1/4) k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území Dúbravka, okres: Bratislava IV, obec: Bratislava, mestská časť Dúbravka, zapísaných na Liste vlastníctva č. XXXX, pozemok parcela CKN č. XXX vo výmere 755 m² - záhrady, pozemok parcela CKN č. XXX vo výmere 612 m² - zastavané plochy a nádvoria, stavba - dom so súpisným číslom XXXX, postavený na parcele CKN č. XXX (ďalej „nehnuteľnosti“) na žalovanú 1/, pričom vklad vlastníckeho práva bol v súlade s darovacou zmluvou Správou katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu povolený dňa 22.6.2012. Súd prvej inštancie vo vzťahu k žalobe podanej dňa 10.6.2015 uviedol, že právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu vyplývajúce z ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti podľa § 140 Občianskeho zákonníka, je len jedným z nárokov spoluvlastníka, ktoré mu vznikajú porušením jeho predkupného práva a ako iné právo sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že v danom prípade nárok uplatniť predkupné právo, a teda aj dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu dospel dňa 31.5.2012, kedy bola podpísaním zmluvnými stranami uzavretá darovacia zmluva, ktorou bolo podľa žalobcov porušené ich predkupné právo. V prípade jeho porušenia, toto bolo porušené už v okamihu, kedy došlo k vzniku právneho

úkonu, lebo vtedy vznikol právny dôvod, ktorý je základom porušenia predkupného práva. V danej veci všeobecná premlčacia doba na dovolanie sa relatívnej neplatnosti začala plynúť dňom uzavretia darovacej zmluvy, t.j. dňa 31.5.2012 a uplynula dňa 31.5.2015, t.zn. že posledným dňom premlčacej doby, a teda možnosti domáhať sa určenia relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy bol dňa 31.5.2015. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovanou 1/ žalobu zamietol pre premlčanie práva dovoliť sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka, keď právny úkon bol vykonaný dňa 31.5.2012 a žaloba o neplatnosť bola podaná až dňa 10.6.2015, teda po uplynutí premlčacej doby.

3. Proti rozhodnutiu podali v zákonnej lehote prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie žalobcovia 1/,2/ dôvodiac ust. § 365 ods. 1 písm. h/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej „C.s.p.“), t.j. že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Žalobcovia vyjadrili v odvolaní nesúhlas so závermi súdu prvej inštancie o premlčaní ich nároku dovoliť sa relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy. Žalobcovia uviedli, že nevedeli o dátume uzatvorenia príslušnej darovacej zmluvy, vedeli a poznali len dátum povolenia vkladu vlastníckeho práva, ktorým bol 22.6.2012, a preto žalobu podali v dobrej viere v trojročnej premlčacej dobe počítanej odo dňa povolenia vkladu v katastri nehnuteľností. Skutočnosť, že sa premlčacia doba počíta odo dňa uzavretia právneho úkonu považovali za rozpor s dobrými mravmi, nakoľko k obsahu a dátumu uzavretia právneho úkonu sa nemožno dostať, keďže žalobcovia nie sú účastníkmi tohto právneho úkonu. Podľa názoru žalobcov mal súd prvej inštancie túto skutočnosť zohľadniť a vznesenie námietky premlčania mal posúdiť ako výkon práv, ktorý je v zmysle ust. § 3 Občianskeho zákonníka v rozpore s dobrými mravmi, a preto nepožíva právnu ochranu. O rozpor s dobrými mravmi podľa názoru žalobcov ide aj vzhľadom k tomu, že vzťahy medzi všetkými účastníkmi sú vzťahmi najbližšej rodiny, kde je neprípustné a nemorálne uplatňovať námietky premlčania, najmä ak sa jedná o právne vzťahy k rodičovskému domu. Vzhľadom k uvedenému navrhli, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že s poukazom na ustálenú judikatúru sa premlčacia doba počíta od uzatvorenia právneho úkonu a nie odo dňa povolenia vkladu do katastra nehnuteľností. Poukaz žalobcov na rozpor s dobrými mravmi označila za nedôvodný, nakoľko nemá oporu v skutkovom stave. Žalobcovia mali dostatočne dlhú dobu na to, aby si svoj nárok uplatnili na súde, pričom zostali nečinní a svoj nárok si uplatnili až po uplynutí premlčacej doby. Vo vyjadrení zároveň poukázala na zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“ a na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 SŽF 65/2011. Na základe uvedených skutočností navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a priznal jej náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške.

5. Žalovaný 2/ sa k odvolaniu nevyjadril.

6. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a 378 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p.), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov 1/,2/ nie je podané dôvodne. Súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 185 C.s.p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného nároku, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 ods. 1 C.s.p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí náležite a dostatočne odôvodnil (§ 220 ods. 2 C.s.p.).

7. S prihliadnutím na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, nezistiac v postupe súdu prvej inštancie žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.), odvolací súd sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje (§ 387 ods. 2 C.s.p.) s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutého rozsudku prvoinstančného súdu, v ktorom dostatočne zodpovedal na v konaní nastolené otázky majúce pri rozhodovaní o uplatnenom nároku podstatný význam, pričom sa v rozhodnutí vypořiadal i s podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie (§ 387 ods.2,3 C.s.p.).

8. K doplneniu dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie a v záujme dôsledného vypořiadania sa s odvolacími námietkami odvolací súd udáva nasledovné.

9. V prejednávanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia relatívnej neplatnosti Darovacej zmluvy zo dňa 31.5.2012, ktorou žalovaný 2/ previedol na žalovanú 1/ spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1 k nehnuteľnostiam bez toho, aby tieto v zmysle ust. § 140 Občianskeho zákonníka ponúkol žalobcom 1/,2/. Vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti z označenej darovacej zmluvy bol povolený dňa 22.6.2012 pod č. D.-XXXXX/XX. Žalovaná 1/ v priebehu pojednávania nariadeného na deň 5.9.2017 vzniesla námietku premlčania uplatneného nároku.

10. Podľa § 40a Občianskeho zákonníka ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

11. Podľa § 140 Občianskeho zákonníka ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

12. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

13. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

14. Premlčanie možno ako definovať kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premlčania takto zabraňuje dlhodobému trvaniu práva im zodpovedajúcim povinnostiam. Ak uplynula zákonom ustanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania, a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v civilnom sporovom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať.

15. Žalobcovia 1/,2/ v podanom odvolaní namietajú nesprávne právne posúdenie námietky premlčania vznesenej žalovanou 1/ súdom prvej inštancie, ktorý počítal začiatok premlčacej doby dňom uzatvorenia darovacej zmluvy a nie odo dňa povolenia jej vkladu príslušnou správou katastra. Tejto námietke odvolateľov však nie je možné priznať úspech. Súd prvej inštancie v danom prípade posúdil vec právne správne, keď pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania zohľadnil už ustálenú judikatúru všeobecných súdov Slovenskej republiky (napr. R 50/1985) vzťahujúcu sa k začiatku plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby pri relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorý k svojej účinnosti vyžaduje rozhodnutie príslušného orgánu. Odvolací súd zdôrazňuje, že právo oprávnenej strany sporu dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka). Táto premlčacia doba začína plynúť vždy dňom, kedy došlo k uzavretiu právneho úkonu, a to aj pri právnych úkonoch, ktoré k svojej účinnosti vyžadujú rozhodnutie príslušného orgánu (v danom prípade katastra nehnuteľností). Takéto rozhodnutie nie je totiž predpokladom platnosti právneho úkonu (§ 44 Občianskeho zákonníka), ale je iba podmienkou jeho účinnosti (§ 47 ods.1,2 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného je možné vyvodíť, že oprávnený sa môže dovolať relatívnej neplatnosti právneho úkonu už po jeho uzavretí, ešte predtým, než sa právny úkon stane účinným a dátum vydania rozhodnutia príslušného orgánu nemá na plynutie premlčacej doby začatej uzavretím právneho úkonu žiaden vplyv. Úkonom dotknutý účastník sa preto môže úspešne dovolať relatívnej neplatnosti právneho úkonu na súde iba v rámci trojročnej premlčacej doby, ktorá začína plynúť od uzavretia právneho úkonu. V opačnom prípade by dochádzalo k nedôvodnému posunutiu začiatku

plynutia premlčacej doby, čím by sa predlžoval stav právnej neistoty. Ak v danej veci súd prvej inštancie pri vznesení námietky premlčania žalovanou 1/ za situácie, kedy žalobou napadnutá darovacia zmluva medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ bola uzavretá dňa 31.5.2012 a žalobcovia 1/,2/ podali žalobu na súde až dňa 10.6.2015, s jeho rozhodnutím sa odvolací súd plne stotožňuje.

16. K odvolacej námietke žalobcov 1/,2/ namietajúcich rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi odvolací súd uvádza, že ust. § 3 Občianskeho zákonníka dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, že to tak nie je, je oprávnený požadovanú ochranu odoprieť. Dobré mravy sú súhrnom spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti a nemennosti, vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti. Vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania stranou sporu mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť taký výkon práva stranou sporu, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany sporu. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana sporu márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a za tejto situácie by priznanie účinkov premlčania bolo voči nej neprímerane tvrdým postihom (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.9.2013 sp. zn. IV. ÚS 542/2013).

17. V prejednávanej veci je odvolací súd toho názoru, že z okolností daného prípadu nevyplýva, že by uplatnenie námietky premlčania žalovanou 1/ bolo možné posúdiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Za skutočnosti odôvodňujúce výnimočný postup pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania nie je možné považovať argumentáciu žalobcov 1/,2/ o tom, že ako osoby, ktoré neboli účastníkmi napadnutej darovacej zmluvy poznali iba dátum povolenia jej vkladu na katastri nehnuteľností (t.j. deň 22.6.2012) a ani to, že k jej vzneseniu došlo žalovanou 1/ po dvoch rokoch trvania súdneho sporu, pričom vzťahy medzi všetkými účastníkmi sú vzťahmi najbližšej rodiny, kde je neprípustné a nemorálne uplatňovať námietku premlčania. Odvolacia argumentácia žalobcov 1/,2/ nespĺňa kritériá výnimočnosti okolností daného prípadu, keď z nej a ani z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobcom 1/,2/ bránila včasnému uplatneniu si práva nejaká mimoriadne závažná objektívne existujúca, náhla, neprekonateľná a nepredvídateľná prekážka, pre ktorú by sa javilo nepriznanie premlčaného práva pre nich neprímerane tvrdým postihom. Odvolatelia v odvolaní neuvádzajú skutočnosti, ktoré by odôvodňovali taký výnimočný zásah do princípu právnej istoty, ktorým by došlo k značnému znevýhodneniu účastníkov sporu na žalovanej strane a k odopretiu výkonu ich práv a právnej ochrany zaručenej im platným právnym poriadkom. Vznesenie námietky premlčania tak za daného stavu odvolací súd posúdil ako riadnu procesnú obranu, zákonne uplatnenú, ktorá nie je výrazom zneužitia práva na neprospech žalobcov, nejedná sa ani o šikanóznny výkon práva a ktorú nie je možné vyhodnotiť ani ako neprímeranú a vzbudzujúcu pochybnosti o jej rozpore s morálnymi či inými mravnými normami či hodnotami.

18. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie (vrátane výroku o trovách konania) podľa § 387 ods. 2 C.s.p. ako vecne a právne správny potvrdil.

19. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p. a ich plnú náhradu priznal úspešným žalovaným 1/,2/ voči žalobcom 1/,2/ s tým, že o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 C.s.p. po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolenie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).